

Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin Kısa Formunun Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Development of the Short Form of the Interpersonal Dependency Scale: Validity and Reliability Study

Şilan YILMAZ^a

^a Psikolojik Danışman, Bağlar Atatürk Ortaokulu, Diyarbakır, Türkiye

ORCID: 0009-0007-3508-9972

pd.silanyilmaz@gmail.com

Yağmur ULUSOY^{1b}

^b Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye

ORCID: 0000-0002-8906-7396

yagmur.ulusoy@inonu.edu.tr

Anahtar

Kelimeler:

1. Kişilerarası bağımlılık
2. Geçerlik
3. Güvenirlik
4. Kısa form

Öz

Bu çalışma Hirschfeld ve diğerleri (1977) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanmış olan Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin kısa formunu geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin geçerliliği, yapı ve ölçüt bağıntılı geçerliliğine bakılarak incelenmiştir. Ölçeğin orijinal formu yaşları 17-52 arasında değişen 581 üniversite öğrencisinden oluşan birinci örneklem uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 12 maddelik kısa form, yaşları 19-51 arasında değişen toplam 385 üniversite öğrencisinden oluşan ikinci örneklem uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda 12 maddelik kısa formun, üç boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Üç faktör çözümlemesinin toplam varyansın %42'sini açıkladığı görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda maddelerin faktörlerine .42 ile .67 arasında değişen değerlerle yüklendiği görülmüştür. Ayrıca elde edilen değerler (CMIN/DF = 2.38; RMR = .04; GFI = .95) ölçeğin yapısının iyi uyum sergilediğini göstermiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında ise anksiyete, depresyon, kişilerarası duyarlılık ve otonomi değişkenleri ile kişilerarası bağımlılık arasındaki ilişkiye bakılmış; elde edilen korelasyon değerleri, önceki çalışmalardan elde edilen bulgularla benzerlik göstermiştir. Ölçeğin güvenirliliği kapsamında, iç tutarlılığı hesaplanmış ve ölçeğin toplam puanı için Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı .60 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışma kapsamında elde edilen bulgular, Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Kısa Formu'nun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Keywords:

1. Interpersonal Dependency
2. Validity
3. Reliability
4. Short form

Abstract

This study aims to develop the short form of the Interpersonal Dependency Scale adapted into Turkish and developed by Hirschfeld et al. (1977). The validity of the scale was examined by looking at its construct and criterion-related validity. The original form of the scale was applied to the first study group of 581 university students aged between 17 and 52

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author

and exploratory factor analysis was performed on the data obtained. The 12-item short form, which emerged as a result of the exploratory factor analysis, was applied to the second study group of 385 university students aged between 19 and 51, and confirmatory factor analysis was performed on the data obtained. As a result of the analysis, the three-dimensional structure of the 12-item short form was confirmed. Three-factor analysis explained 42% of the total variance. As a result of confirmatory factor analysis, it was seen that the items loaded on the factors with values ranging between .42 and .67. In addition, the values obtained (CMIN/DF = 2.38; RMR = .04; GFI = .95) showed that the structure of the scale exhibited a good fit. Within the scope of criterion-related validity, the correlation values calculated between anxiety, depression, interpersonal sensitivity and autonomy variables and the Interpersonal Dependency Scale Short Form were similar to the findings of previous studies. Within the scope of the reliability of the scale, internal consistency was calculated and Cronbach's alpha reliability coefficient for the total score of the scale was calculated as .60. The findings obtained in the current study show that the Interpersonal Dependency Scale Short Form can be used as a valid and reliable measurement tool.

Geliş Tarihi:

21.05.2024

Kabul Tarihi:

24.06.2024

Yayın Tarihi:

29.06.2024

Atıf: Yılmaz, Ş. ve Ulusoy, Y. (2024). Kişilerarası bağımlılık ölçeği'nin kısa formunun geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 29-49. <https://doi.org/10.60107/maunef.1487611>

Citation: Yılmaz, Ş. & Ulusoy, Y. (2024). Development of the short form of the interpersonal dependency scale: validity and reliability study. *MAUN Journal of Education*, 4(1), 29-49. <https://doi.org/10.60107/maunef.1487611>

Giriş

Genç yetişkinlik dönemi, kişilerarası ilişkilerin en yoğun yaşandığı dönemlerin başında gelmektedir. Bu nedenle genç yetişkinlerin önemli diğerleriyle kurdukları ilişkiler kritik bir öneme sahiptir. Erikson (1984), bu dönemde yakınlık kuramayan bireylerin yalıtılmışlık yaşayacağını ileri sürerek; yakınlık kuramayanların diğerlerinden uzaklaşması ile sonuçlanan bir krizle karşılaşacaklarını belirtmektedir. Bu krizin olumsuz bir şekilde çözümlenmesi, yalnızlığa yol açtığı için sadece romantik değil diğer tüm kişilerarası ilişkiler üzerindeki etkisi yıkıcı olabilmektedir (Beutel vd., 2017; Heinrich ve Gullone, 2006). Bu nedenle kişilerarası ilişkilerde yakınlık kurmayı etkileyen dinamikleri ortaya çıkarmak araştırmacıların ilgisini çekmektedir (Bery vd., 2008; Bester, 2019; Laxmi ve Kadapatti, 2012; Valor-Segura vd., 2014; Zheng vd., 2023). Bu araştırmaların ortak noktaları ise yakınlık kurmada etkili olan bağlanma, yetiştirilme stili, kişilik, bağımlılık gibi dinamiklerin ilişkidenden önce var olmalarıdır.

Kişilerarası ilişkilerin belirleyicileri bebeklikteki anneye yönelik bağımlılığa kadar uzandığı (Ainsworth, 1969) için bugün yakın ilişkileri anlamak için erken dönemdeki deneyimlere dair bilgimizin olması gerektiği açıktır. Çünkü erken dönemlerde bağımlılık gibi öğrenilmiş ilişkiler genellikle sonraki dönemlerde kişilerarası ilişkilere yansımaktadır (Hirschfeld vd., 1977). Erken dönemdeki önemli diğerleriyle (anne, bakıcı) kurulan ilişkinin, bugünkü ilişkileri yordayabileceğini savunan en popüler kuram bağlanma teorisidir (Johnson, 2019; Simpson, 1990). Bağlanma teorisine göre bebeklik döneminde anne ya da bakım verenle kurulan bağ sonucunda oluşan ilk ilişkiler yaşamın ileriki dönemlerindeki kişilerarası ilişkileri etkilemektedir (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1982; Collins ve Read, 1990). Bağlanma yaşam boyu devam ederek yetişkinlikteki ilişkilere yön verebilmektedir (Alonso-

Arbiol vd., 2002; Anike, 2022; Collins ve Read, 1990; Ducharme vd., 2002; Simpson vd., 2007). Örneğin güvenli bağlanmanın gelecekteki yakın ilişkileri olumlu (Collins ve Read, 1990; Simmons vd., 2009); güvensiz bağlanmanın gelecekteki yakın ilişkileri olumsuz (Brassard vd., 2013, Candel ve Turliuc, 2019; Collins ve Read, 1990) etkilediği bilinmektedir. Bağlanmanın, yakın ilişkiler üzerindeki etkisine odaklanan çok sayıda araştırmanın mevcut olması (Candel ve Turliuc, 2019; Li ve Cha, 2012; Paetzold vd., 2015; Siegel vd., 2019; Zimmermann, 2004), bağlanmanın kişilerarası ilişkilerde anahtar bir rolü olduğunu göstermektedir. Ancak güvensiz bağlanma stiliyle pozitif yönde ilişkisi olan (Alonso–Arbiol vd., 2002; Blanchard vd., 2022; Wigman vd., 2008) ve bağlanma ile karıştırılan kişilerarası bağımlılık (Ainsworth, 1969) daha az bilinmektedir.

Kişilerarası bağımlılık, başkalarından onay ve bakım almaya yönelik genelleştirilmiş davranış olarak tanımlanmaktadır (Overholser, 1997). Bağlanma ise özel biri ya da bağlanma figürüne yakınlık kurmayı amaçlayan ve duruma göre değişmeden süreklilik gösteren bir durumdur (Ainsworth, 1969). Kişilerarası bağımlılık, diğerlerinden temas ve yakınlık beklentisinin dışında yardım, ilgi ve onay arama davranışlarıyla da karakterize edilmektedir. Diğerleriyle yakınlık kurma ihtiyacı ise kişinin inanç, duygu, düşünce ve alışkanlıklarını şekillendirerek kişilerarası bağımlılığa zemin hazırlamaktadır (Hirschfeld vd., 1977). Bağımlılığın, doğumdan itibaren bebeklerin ihtiyaçlarının karşılanması için ebeveynlerine ya da bakıcılarına yönelik ortaya çıkması doğaldır (Stendler, (1954). Ancak çocukların zamanla olgunlaşıp bağımlı davranışlarını azaltmaları ve bireyselleşerek sağlıklı bir yetişkine dönüşmeleri beklenir (Sroufe, 2000). Ne yazık ki kişilerarası bağımlılık, bu süreci kesintiye uğratabilir. Çünkü kişilerarası bağımlılık, yetişkin birinin özerk bir şekilde hareket etmesi mümkün olmasına rağmen diğerlerinin bakım, destek ve korumasına duyduğu ihtiyacı canlı tutmaktadır (Bornstein, 2011).

Kişilerarası bağımlılığın sağlıklı bir yönü olduğuna dair kanıtlar sunan araştırmalar (Bornstein vd., 2009; Bornstein vd., 2023; Bornstein ve Thomson, 2023; Porcerelli vd., 2009) mevcut olsa da, kişilerarası bağımlılığın sağlıksız yönüne daha fazla odaklanıldığı dikkati çekmektedir. Kişilerarası bağımlılığın bireyler üzerinde depresyon, intihar, öz güven eksikliği, düşük benlik saygısı, yalnızlık, anksiyete ve narsisizm gibi etkileri olduğu gibi (Bornstein ve O'Neill, 2000; Franche ve Dobson, 1992; Nuns ve Loas, 2005; Pritchard ve Yalch, 2009; Rusby vd., 2013; Stewart vd., 1992; Takagishi vd., 2011; Winner, 2019); kişilerarası ilişkilerin bozulmasına neden olacak sonuçlar da (Buttel vd., 2005; Overholser, 1997) doğurduğu bilinmektedir. Bu nedenle literatürde kişilerarası bağımlılığın sağlıksız yönünü ölçen çok sayıda ölçme aracının geliştirildiği görülmektedir (Blatt vd., 1995; Hirschfeld vd., 1977; McClintock vd., 2017; Shlien, 2000). Literatürde bu ölçekler arasında Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) geliştirmiş olduğu Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin en sık kullanılan ölçek olduğu anlaşılmaktadır (Allen ve Lauterbach, 2007; Buttell ve Jones, 2001; Odenweller vd., 2014; Shahar, 2008; Takagishi vd., 2011). Depresif Yaşantılar Ölçeği (Blatt vd., 1976), İlişki Profil Testi (Bornstein vd., 2003), Çok Boyutlu Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği

(Shlien, 2000) ve Kişilerarası Bağımlılığın 6 maddelik formu (McClintock vd., 2017) kişilerarası bağımlılığı ölçmek için geliştirilen diğer ölçme araçlarıdır.

Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) geliştirmiş olduğu Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği, Ulusoy (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış ve bu ölçekten yararlanılarak Türk örnekleminde çok sayıda araştırma gerçekleştirilmiştir (Avcı Çayır ve Kalkan, 2018; Oflazoğlu Güzelşeme, 2023; Solmaz, 2019; Tolan ve Tümer, 2023; Ulusoy ve Durmuş, 2011). Dolayısıyla ülkemizde bu konuya ilginin arttığı ancak bu ölçeğin madde sayısının fazla olması (44 madde) nedeniyle ekonomik bir ölçme aracı olmadığı için kısa bir ölçme aracına ihtiyaç olduğu görülmektedir. McClintock ve diğerleri (2017) tarafından geliştirilen Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin 6 maddelik kısa formu Akın ve diğerleri (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış fakat bu kısa form Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) boyutlarından biri olan otonomiye dahil etmemiştir. Bununla birlikte Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) orijinal formunda toplam puan alınabilmekte ve otonomi boyutu bu hesaplama dahil edilmektedir. Bu nedenle Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) orijinal formuna sadık kalınarak, kısa bir form çalışmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmacıların az sayıda maddeden oluşan ölçme araçlarından daha fazla yararlandıkları ve bunun ekonomik olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Maggiore vd., 2017; Meriac vd., 2013; Van der Zee vd., 2013), Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) kısa formunun geliştirilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğu söylenebilir. Ayrıca yakın ilişkilerde sorunlar yaşayan ve psikolojik yardım hizmeti sunan profesyonellerin, terapötik hedefler geliştirmeleri için danışanlarının kişilerarası bağımlılık eğilimlerini de belirlemeleri gerekebilir. Çünkü sadece güvensiz bağlanma ile değil (Alonso-Arbiol vd., 2002; Blanchard vd., 2022; Wigman vd., 2008) aynı zamanda depresyon (Brewer ve Olive, 2014; Huprich vd., 2013; Rusby vd., 2013), kaygı (Iancu vd., 2015; Kane ve Bornstein, 2019; McClintock ve Anderson, 2015), kişilerarası duyarlılık (Bornstein, 2012; Deitchman, 2020), çocukluk çağı travmatik deneyimleri (Allen ve Lauterbach, 2007; Bornstein, 2005; Kane ve Bornstein, 2018) ile pozitif yönde ilişkisinin olması, kişilerarası bağımlılığın düzeyini belirlemenin danışanlara sunulan psikolojik danışma hizmetine önemli katkıları olacağını düşündürmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı; Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) kısa formunu geliştirmek, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını gerçekleştirmektir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırma, mevcut bir durumu betimlemeyi amaçladığından tarama desenli (Karasar, 2010) bir araştırmadır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın örneklemini üniversitede okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapı geçerliği kapsamında uygun örnekleme yöntemi kullanılarak iki farklı örneklem grubu oluşturulmuştur. Birinci örneklem, yaşları 17-52 arasında değişen (yaş ortalaması 23.28) %70'i kadın (n= 408), %30'u erkek (n=173) olmak üzere toplam 581 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. İkinci örneklem; yaşları 19-51 aralığında değişen (yaş ortalaması 25.21) %79'u kadın (n=305), %21'i erkek (n=80) olmak üzere toplam 385 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği

Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) geliştirmiş olduğu Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği için öncelikle 98 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Bu ilk form yaş ortalaması 24 olan 88 erkek ve 132 kadın olmak üzere toplam 220 üniversite öğrencisinden oluşan birinci örnekleme; ardından yaş ortalaması 34 olan 76 erkek, 104 kadın olmak üzere toplam 180 psikiyatri hastasından oluşan ikinci örnekleme uygulanmıştır. Ölçeğin sosyal öz güven eksikliği, duygusal güven ve otonomi olmak üzere üç boyutlu bir yapı sergilediği görülmüştür. Sosyal Öz güven Eksikliği alt ölçeği diğer insanlarla olan bireysel ilişkiyi; Duygusal Güven alt ölçeği tek bir kişiyle olan ilişkinin yoğunluğu ile düzeyini; Otonomi alt ölçeği ise diğerlerinin değerlendirmelerinden bağımsız olmayı ölçmektedir. Alt ölçekler için iki yarı güvenilirlik katsayısı hesaplanmış normal örnekleme için .76 ile .86 arasında; hasta örnekleme için .84 ile .91 arasında değişen değerlere ulaşılmıştır (Hirschfeld vd., 1977). Toplam puan için Bornstein (1993) tarafından önerilen Duygusal Güven alt ölçeği ile Sosyal Öz güven Eksikliği alt ölçeğinin toplamının, Otonomi alt ölçeğinden çıkarılması ile elde edilen formülün sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Ulusoy (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formunda yer alan 48 maddeden; 44'ü ölçeğin orijinalinde olduğu gibi faktörlerine yüklenmiş; 2., 17., 27. ve 39. maddeler ise atılmıştır. Geriye kalan 44 madde üzerinde yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda, maddeler faktörlerine .30 ile .68 arasında değişen faktör yükleriyle yüklenmiştir. Alt ölçekler için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .72 ile .79 arasında değişen değerler almıştır. Toplam puan için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ise .75 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması kapsamında Sosyotropi-Otonomi Ölçeğinin Otonomi alt ölçeği ile SCL-90-R'nin Kaygı, Depresyon ve Kişilerarası duyarlılık alt ölçekleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Ölçeğin orijinalinde olduğu gibi benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca test-tekrar test sonucunda hesaplanan korelasyon katsayıları otonomi alt ölçeği için .69, sosyal öz güven eksikliği alt ölçeği için .83, Duygusal güven alt ölçeği için .89 ve toplam puan için .82 olarak hesaplanmıştır (Ulusoy, 2010).

Sosyotropi-Otonomi Ölçeği

Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ), 1983 yılında Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997). Şahin ve diğerleri (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek; 30 madde sosyotropi alt ölçeğine, 30 madde ise Otonomi alt ölçeğine ait olmak üzere 60 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi derecelendirmenin kullanıldığı ölçekte, bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120'dir (Savaşır ve Şahin, 1997). Sosyotropi-Otonomi Ölçeğinin hasta grubuyla yapılan çalışmada Cronbach alfa katsayıları Sosyotropi alt ölçeğinde .70, Otonomi alt ölçeğinde .81 iken öğrenci grubuyla yapılan çalışmada Sosyotropi alt ölçeğinde .83, Otonomi alt ölçeğinde .81 olarak elde edilmiştir (Şahin vd., 1993; Akt: Savaşır ve Şahin, 1997).

Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)

Derogatis ve Cleary (1977) tarafından geliştirilen, psikiyatrist ve klinik psikologlarca Türkçeye çevirisi yapılan beşli likert tipi bir ölçek olan Belirti Tarama Listesi, ülkemizde birçok araştırmada kullanılmaktadır (Aydemir ve Köroğlu, 2006). Derogatis (1977) alt ölçeklerin iç tutarlıklarının .77 ile .90 arasında değiştiği; test tekrar test güvenilirliğinin ise .78 ile .90 arasında değer aldığı bulgularına ulaşmıştır (Akt: Dağ, 1991). Ölçekte yer alan psikiyatrik belirti ve yakınmaların yer aldığı 90 madde, 9 alt ölçekten oluşmaktadır (Dağ, 1991). Ölçekte yer alan alt ölçekler somatizasyon, kişilerarası duyarlılık, depresyon, düşmanlık, obsesyon-kompulsiyon, kaygı, fobik kaygı, paronoid düşünce ve psikotizmi ölçmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca ek skala alt ölçeğinde; aşırı yemek yeme gibi yeme ve uyku bozukluklarını içeren maddeler yer almaktadır (Derogatis, 1977; Akt: Dağ, 1991).

Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamadan önce İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan (08/03/2024-E.420486) izin alınmıştır. Araştırmanın katılımcılarına çalışma hakkında bilgi verildikten sonra, ölçekler 2023-2024 eğitim-öğretim yılında üniversite eğitimine devam eden ve gönüllü olan öğrencilere uygulanmıştır. Veriler 4 Mart- 25 Mart 2024 tarihleri arasında yüz yüze toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Analizlere başlamadan önce veri seti incelenmiştir. Birinci örneklemden 19; ikinci örneklemden 10 kayıp veri çıkarıldıktan sonra analiz gerçekleştirilmiştir. Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin (Hirschfeld vd., 1977) kısa formunun geliştirilmesi süresinde yapı ve ölçüt bağıntılı geçerliliğe bakılmıştır. Yapı geçerliği kapsamında açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) aynı yapıyı ölçen değişkenleri bir araya getirerek yeni faktör ve boyutları ortaya çıkarmak ve ölçmeyi az sayıda faktörle açıklamak için kullanılan istatistiksel analizdir (Büyüköztürk vd., 2004; Can, 2022; Jackson vd., 2009). Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), faktörlerin doğasını ve birbirleri arasındaki ilişkileri incelemek için gözlenen değişkenler arasındaki ilişkilere dayanan hipotezleri test eden güçlü bir istatistiksel analizdir (Jackson vd., 2009). Ayrıca ölçeğin

güvenirliğine Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı hesaplanarak bakılmıştır. Cronbach Alpha, bir testten alınan puanların iç tutarlılığını belirlemek için hesaplanan bir değerdir (Cronbach ve Shavelson, 2004). Verilerin analizlerinde SPSS 25 ve AMOS 25 paket programlarından yararlanılmıştır.

Bulgular

Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin Türkçe kısa formunun faktör yapısını incelemek için birinci örneklemden elde edilen veriler üzerinde AFA yapılmıştır. Ardından ikinci örneklem grubundan elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. AFA kapsamında yapılan ilk analizde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .82, Barlett testi sonucu ise $\chi^2 = 5702$, (df = 946 p<.000) olarak bulunmuştur. Üç faktörlü çözümlemede varyansın %28'i açıklanmıştır. İlk faktör analizinde 20. madde .40'ın, iki madde (16. ve 25.) .30'un altında faktör yüküne sahip olduğu için toplam 22 madde analizden çıkarılmıştır. Yapılan ikinci faktör analizinde KMO değeri .82, Barlett testi sonucu ise $\chi^2 = 2682$ (df = 231 p<.000) olarak bulunmuştur. Üç faktörlü çözümlemede varyansın %39'unun açıklandığı görülmüş; 21. madde .40'ın altında faktör yüküne sahip olduğu için çıkarılmıştır. Üçüncü faktör analizinde KMO değeri .83, Barlett testi sonucu ise $\chi^2 = 2559$, (df = 210 p<.000) olarak bulunmuştur. Üç faktörlü çözümlemede varyansın %40'ının açıklandığı; 14. maddenin iki faktöre yüklendiği görüldüğü için bu maddeler çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi yapılmıştır. Dördüncü faktör analizinde KMO değeri .82, Barlett testi sonucu ise $\chi^2 = 2345$, (df = 190 p<.000) olarak bulunmuştur. Üç faktörlü çözümlemede varyansın %40'ının açıklandığı; 9., 40. ve 43. maddelerin iki faktöre birden yüklendiği görüldüğü için bu maddeler çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Beşinci faktör analizinde KMO değeri .80, Barlett testi sonucu ise $\chi^2 = 1982$, (df = 153 p<.000) olarak bulunmuştur. Üç faktörlü çözümlemede varyansın %42'sinin açıklandığı görülmüştür. Beş madde (1, 13, 19, 34 ve 38. maddeler) birden fazla faktöre yüklendiği için çıkarılmıştır. Geriye kalan 12 madde ile ölçeğe son hali verilmiştir. Tablo 1'de AFA'dan elde edilen üç faktörlü yapıya ait olan maddelerin faktör yük değerleri ve madde toplam korelasyonlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1.

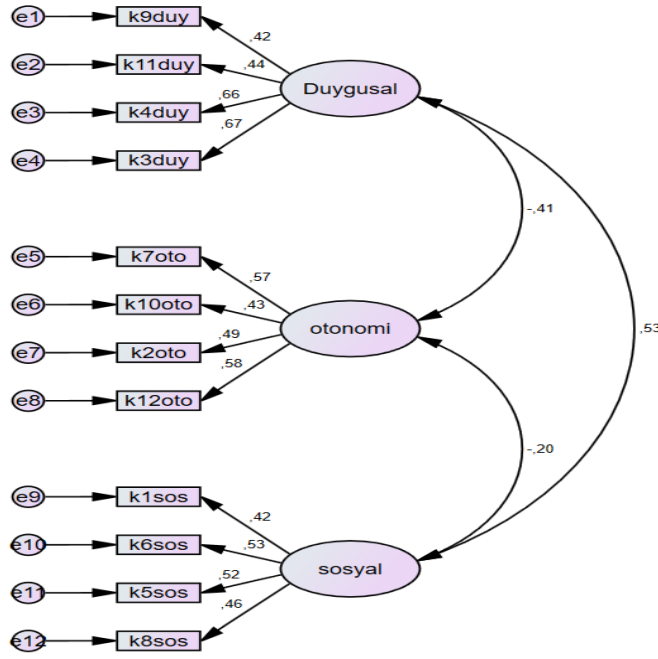
Madde Numarası		Faktörler		Madde toplam korelasyonu
		Sosyal Özgüven Eksikliği	Duygusal Güven	
1	Lider olmaktansa geri plandaki kişi olmayı tercih ederim	.64		.31
5	Bir tartışmada kolay pes ederim	.68		.35
6	Sosyal ortamlarda çok çekingen davranırım	.67		.37
8	Kendi kendime aldığım kararların çoğunda sorun yaşadım	.61		.29
2	Kendimi iyi hissetmek için		.69	.35

	başkalarına ihtiyaç duymam		
7	Hiç kimseye ihtiyacım yok	.73	.45
10	İşler ters gitse bile, arkadaşlarımdan yardım almadan var olan durumla baş edebilirim	.67	.35
12	Başkalarının ne söylediği beni rahatsız etmez	.66	.33
3	Önemsediğim biri tarafından beğenilmemek bana acı verir	.67	.38
4	Başkalarından beklediğimi elde edemediğim zaman hemen moralim bozulur	.71	.45
9	Sevdiğim bir kişi beklediğim süre içinde gelmezse, aklıma en kötü olasılıklar gelir	.69	.46
11	Desteğine ve sevgisine çok ihtiyaç duyduğum insanları kaybetmekten çok korkarım	.63	.37

Tablo 1’de görüldüğü gibi Sosyal öz güven eksikliği alt ölçeğinde yer alan maddeler .61 ile .68; Otonomi alt ölçeğinde yer alan maddeler .66 ile .73; Duygusal güven alt ölçeğinde yer alan maddeler .63 ile .71 arasında değişen faktör yüklerine sahiptir. Ölçekte bulunan maddelerin toplam madde korelasyonuna bakıldığında .29 ile .46 arasında değişen değerler aldığı görülmektedir. Ayrıca mevcut çalışmada Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) önerdiği formül kullanılarak hesaplanan toplam puan ile Otonomi alt ölçeğindeki maddeler tersten puanlandığında elde edilen toplam puan arasındaki korelasyona bakılmış; iki toplam puan arasında mükemmel bir ilişki ($r=1.00$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle Otonomi alt ölçeğindeki maddeler tersten puanlanarak toplam puan elde edilmiştir. Maddelerin iç tutarlılığına Cronbach Alfa ile bakılmış ve Kişilerarası bağımlılık ölçeği kısa formunun toplam puanı için Cronbach Alfa değeri .60 olarak hesaplanmıştır.

Yapılan DFA sonucuna göre $CMIN/DF = 2.38$, $RMR = .04$, $GFI = .95$, $PCLOSE = .11$, $RMSEA = .06$ değerleri elde edilmiştir. DFA sonuçları Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1

Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında, Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Kısa Formu ile SOSOTÖ ve SCL-90-R arasındaki korelasyonlara bakılmıştır. Elde edilen korelasyon değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. SÖGE	1							
2.Oİ	-.12*	1						
3.DG	.29**	-.22**	1					
4. KBÖ	.62**	-.67**	.76**	1				
5.Depresyon	.39**	-.12*	.45**	.46**	1			
6.Kaygı	.31**	.14**	.43**	.42**	.78**	1		
7.Kişilerarası Duyarlılık	.44**	-.19**	.51**	.55**	.81**	.74**	1	
8.Otonomi/SOSOTÖ	-.17**	.49**	-.09	-.37**	-.03	-.01	-.02	1

SÖGE: Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Sosyal Öz güven Eksikliği Alt Ölçeği; Oİ: Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Otonomi Alt Ölçeği; DG: Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Duygusal Güven Alt Ölçeği; KBÖ: Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Toplam Puan; N = 385 ** p<.01 *p<.05

Tablo 2’de de görüldüğü gibi Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Kısa Formu’nun sosyal öz güven eksikliği alt ölçeği ile SCL-90-R’nin Depresyon ($r = .39, p<.01$), kaygı ($r = .31, p<.01$) ve Kişilerarası Duyarlılık alt ölçekleri ($r = .44, p<.01$) arasında pozitif; SOSOTÖ’nün Otonomi alt ölçeği arasında ($r = -.17, p<.01$) negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Kısa Formu’nun Otonomi alt ölçeği ile SCL-90-R’nin Depresyon ($r = -.12, p<.05$), Kaygı ($r = -.14, p<.01$) ve Kişilerarası duyarlılık alt ölçekleri ($r = -.19, p<.01$) arasında negatif yönde; SOSOTÖ’nün Otonomi alt ölçeği ($r = .49, p<.01$) arasında

pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği Kısa Formu'nun Duygusal Güven alt ölçeği ile SCL-90-R'nin Depresyon ($r = .45, p < .01$), Kaygı ($r = .43, p < .01$) ve Kişilerarası duyarlılık alt ölçekleri ($r = .51, p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı; SOSOTÖ'nün Otonomi alt ölçeği ($r = -.09, p > .05$) arasında negatif yönde ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Kişilerarası Bağımlılık toplam puanı ile SCL-90-R'nin Depresyon ($r = .46, p < .01$), Kaygı ($r = .42, p < .01$) ve Kişilerarası Duyarlılık alt ölçekleri ($r = .55, p < .01$) arasında pozitif yönde, SOSOTÖ'nün Otonomi alt ölçeği ($r = -.37, p < .01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin kısa formunun geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amaçlanmıştır. AFA kapsamında verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla KMO ve Barlett küresellik test değerleri incelenmiştir. KMO testi, örneklemin ilişkiler anlamında yeterli olduğunu gösterir. KMO değeri; .50'nin altı yeterli ilişkiyi sağlayacak örnekleme ihtiyaç olduğunu gösterirken, .50-.70 arası yeterli, .70 ve üzeri ise iyi olduğu anlamındadır (Can, 2022). Son yapılan AFA sonucunda KMO değeri .80 olarak bulunmuştur. Bu bulgu yeterli örnekleme ulaşıldığını göstermektedir. Bartlett testi ile hesaplanan Ki-kare (Chi-Square) test istatistiğinin anlamlı sonuç vermesi verilerin normal dağılımına işaret etmektedir (Yaşar, 2014). Son yapılan AFA sonucunda elde edilen Barlett testi sonucu $\chi^2 = 1982$, ($df = 153, p < .000$) verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. İlişkili olan maddelerin faktör yüklerini artırma, ilişkili olmayanların ise faktör yüklerini azaltma yoluyla faktörlerin belirgin olması için döndürme işlemi yapılmıştır (Can, 2022). Faktör analizi sonucunda öz değeri 1.00'dan büyük olan 3 faktör belirlenmiştir. Üç faktör ise varyansın %42'sini açıklamaktadır. Faktör yük değerleri .30-.59 arasında orta, .60 üzeri yüksek düzey kabul edildiğinden (Büyüköztürk, 2002); faktör yükü düşük olan maddelerin çıkarılmasına karar verilmiştir. Böylece .30'un altında kalan iki madde; .40'ın altında kalan 21 madde olmak üzere toplam 23 madde çıkarılmıştır. Birden fazla faktörle ilişkili olan maddeler birden fazla yapıyı ölçtüğü için bu maddelerin çıkarılması tavsiye edilmektedir (Büyüköztürk, 2007). Yapılan analizlerde ayırt edicilik için birden fazla faktöre yüklenen 9 madde çıkarıldıktan sonra 12 maddenin, ölçeğin orijinalinde olduğu gibi .61 ile .73 arasında değişen faktör yükleri ile kendi faktörlerine yüklendiği görülmüştür. Bir maddenin tanımlanan bir faktörde yer almasının belirleyicisi, yüksek yük değerine sahip olmasıdır. Bir faktörde yüksek yük değeriyle yer alan madde, faktörün tanımladığı yapıyı ölçmektedir (Büyüköztürk vd., 2004). Madde toplam korelasyon katsayısının .30 ve üzerinde olması maddelerin güçlü olduğunu, .20-.30 arasında olması madde zorunlu ise ölçme aracına dahil edilebileceğini gösterir (Büyüköztürk 2005; Akt: Can, 2022). Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin kısa formunun madde toplam korelasyonlarının .29 ile .46 arasında değişmesi, maddelerin biri hariç diğerlerinin güçlü olduğunu göstermektedir. Korelasyon değeri .29 olan 8. maddenin nispeten daha az güçlü bir madde olduğu söylenebilir. Madde toplam puan korelasyon değerleri iç tutarlılığın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak madde yanıt teorisi, kısa form çalışmalarında iç tutarlılığı üst seviye çıkarmaya odaklanmak

yerine maddelerin ayırt ediciliğine ve faktör yük değerlerine dikkat çekmektedir (Stanton vd., 2002). Bu nedenle mevcut araştırmada, madde toplam puan korelasyon değeri düşük çıkan 8. maddenin faktör yükü (.61) yüksek olduğu için ölçekte yer almasına karar verilmiştir. Maddelerin iç tutarlılığını tespit etmek için hesaplanan Cronbach Alfa değeri ($r=.60$), ölçeğin güvenilirliğinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğunu göstermektedir.

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda CMIN/DF değerinin 5'in altında olması orta derece uyumu, 3'ün altında olması ise mükemmel uyumun bir göstergesidir. Ayrıca RMR değerinin .05'e eşit ya da .05'ten küçük olması mükemmel uyuma; GFI değerinin ise .90'ın üzerinde olması iyi uyuma işaret etmektedir (Çokluk vd., 2012). Analiz sonucunda (CMIN/DF = 2.38; RMR = .04; GFI = .95) elde edilen değerler ölçeğin yapısının iyi uyum sergilediğini göstermektedir. PCLOSE değerinin .05'in üzerinde, RMSEA değerinin ise .08'in altında olması gerekmektedir (Çokluk vd., 2012). Analiz sonuçları (PCLOSE = .11 ve RMSEA = .06) istenilen değerlere ulaşıldığını göstermektedir. Böylece faktör analiz sonuçlarına göre Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin kısa formunun ölçüt bağımlı geçerlik çalışması kapsamında Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ) ve Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) kullanılarak ölçekler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Mevcut araştırmanın korelasyon değerleri literatürdeki araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır (Hirschfeld vd., 1977; Ulusoy, 2010). Yapılan analizler sonucunda Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun sosyal öz güven eksikliği alt ölçeği ile SCL-90-R'nin Depresyon ($r = .39$), Kaygı ($r = .31$), Kişilerarası Duyarlılık ($r = .44$) alt ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu bulgular, Hirschfeld ve diğerleri (1977) ve Ulusoy'un (2010) elde ettiği bulgularla tutarlılık göstermektedir. Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun Otonomi alt ölçeği ile SCL-90-R'nin olan Depresyon ($r = -.12$), Kaygı ($r = -.14$), Kişilerarası Duyarlılık ($r = -.19$) alt ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular, otonomi ile kaygı arasındaki ilişki dışında Hirschfeld ve diğerleri (1977) ve Ulusoy'un (2010) elde ettiği bulgularla bire bir örtüşmektedir. Mevcut araştırmada Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun Otonomi alt ölçeği ile SCL-90-R'nin Kaygı alt ölçeği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun Duygusal Güven alt ölçeği ile SCL-90-R'nin Depresyon ($r = .45$), Kaygı ($r = .43$) ve Kişilerarası Duyarlılık ($r = .51$) alt ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Hirschfeld ve diğerleri (1977) ve Ulusoy'un (2010) çalışmalarında da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Mevcut araştırmanın Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formu toplam puanı ile SCL-90-R'nin Depresyon ($r = .46$), Kaygı ($r = .42$) ve Kişilerarası Duyarlılık ($r = .55$) alt ölçekleri arasındaki anlamlı ilişkiler, Ulusoy'un (2010) çalışmasında elde ettiği bulgularla benzerlik göstermektedir. Mevcut araştırmada SOSOTÖ'nün Otonomi alt ölçeği ile Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun Sosyal Özgüven Eksikliği alt ölçeği ($r = -.17$), Otonomi ($r = .49$) ve Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği toplam puanı ($r = -.37$) arasında anlamlı ilişkiler bulunurken Duygusal Güven ($r = -.09$) arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu bulgular Hirschfeld ve diğerleri (1977) ve Ulusoy'un (2010) elde ettiği bulgularla bire bir örtüşmektedir.

Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin toplam puan hesaplanmasında Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) önermiş oldukları formül (SÖGE+ DG- Oİ) kullanılarak yürütülen çok sayıda araştırma (Hirschfeld vd. 1977; Ulusoy, 2010; Ulusoy ve Durmuş, 2011; Tolan ve Tümer, 2023) literatürde mevcuttur. Hirschfeld ve diğerlerinin (1977) önerdiği formül kullanılarak hesaplanan toplam puan ile Otonomi alt ölçeğindeki maddeler tersten puanlandığında elde edilen toplam puan arasındaki mükemmel ilişki ($r=1.00$), iki farklı şekilde hesaplanan toplam puanların bire bir benzer olduğunu göstermektedir. Bu nedenle mevcut araştırmada, toplam puan hesaplanmasında bu formül yerine kolaylık sağlaması açısından Otonomi alt ölçeğindeki maddelerin tersten puanlaması tercih edilmiştir.

Sonuç olarak Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği'nin kısa formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesi anlaşılmaktadır. Literatürde Kişilerarası Bağımlılığın sağlıklı yönünü ölçen çok sayıda ölçek (Blatt vd., 1995; Hirschfeld vd., 1977; McClintock vd., 2017; Shlien, 2000) yer almaktadır. Ancak bu ölçekler arasında yer alan Hirschfeld ve diğerleri (1977) tarafından geliştirilen Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği, madde sayısının fazla olması nedeniyle ekonomik değildir. Bu nedenle mevcut çalışma kapsamında geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilen Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun ekonomik olduğu için tercih edileceği söylenebilir. Ayrıca Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunun toplam puanı hesaplanırken, formül (SÖGE+ DG- Oİ) yerine Otonomi alt ölçeğinde yer alan maddelerin tersten puanlanarak kullanılmasının araştırmacılara kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

Her araştırmanın sınırlılıkları olduğu gibi bu araştırmanın da sınırlılıkları bulunmaktadır. Mevcut araştırma kapsamında geliştirilen kısa formun geçerliği ve güvenilirliği, üniversitede okuyan öğrencilerden oluşan örneklem üzerinde test edilmiştir. Örneklemin çoğunlukla kadınlardan (%79) ve üniversite öğrencilerinden oluşması kısa formun genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Bu nedenle araştırmacıların bu kısa formun geçerliği ve güvenilirliğini, üniversite örneklemin dışındaki yetişkin gruplar üzerinde test edebilecekleri çalışmalar planlamaları önerilebilir. Kısa form çalışmalarının orijinal ölçekle benzer psikometrik özellikler taşıması formun kültüre uyarlanmasıyla ilişkilidir (Koğar, 2020). Mevcut kısa form çalışması kültüre uyarlanmış bir formun kısa versiyonu olduğu için bu kriterin karşılandığı düşünülmektedir. Buna rağmen yeni ya da gözden geçirilmiş bir ölçeğin geçerlilik testi devam eden bir süreç olduğundan (Nenkov vd., 2008) kısa form için geçerlilik testleri yapılabilir. Mevcut çalışmada kısa formun güvenilirliği kapsamında iç tutarlılığına bakılmıştır. Bu nedenle gelecekte test-tekrar test güvenilirliği gibi farklı yöntemlere başvurularak kısa formun güvenilirliği için daha fazla bilgi elde edilebilir. Geçerlilik ve iç tutarlılık, maddelerin içsel yapısı hakkında bilgi vermektedir. Bu özellikler maddelerin görünüş geçerliliği gibi diğer özelliklerini gölgede bırakabilmektedir. Maddelerin ifade şekli yanıtlayanların değerlendirmelerini etkileyebileceğinden, maddelerin seçiminde uzmanların görüşünden yararlanmak önemlidir (Stanton vd., 2002). Bu çalışmada uzman görüşüne başvurulmaması, orijinal maddelerin olduğu gibi korunması bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Orijinal ölçek klinik ve normal gruplardan oluşan iki

farklı örnekleme test edilmiştir. Mevcut çalışmada normal gruplardan oluşan örnekleme verileri toplandığı için gelecekte kısa formun klinik gruplardan oluşan örneklem üzerinde geçerlik ve güvenilirliğini test edecek araştırmaların planlanması önerilmektedir.

Mevcut çalışma kapsamında geliştirilen kısa form aracılığıyla kişilerarası bağımlılık ile depresyon, kaygı, kişilerarası duyarlılık ve otonomi değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu nedenle gelecekte araştırmacılar Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formunu kullanarak kişilerarası bağımlılık ile bağlanma stilleri, benlik saygısı, yalnızlık gibi değişkenlerle ilişkisini inceleyebilecekleri araştırmalar planlayabilirler. Mevcut araştırma, kesitsel bir araştırma olduğu için gelecekte bu kısa form kullanılarak kişilerarası bağımlılığın değişimini inceleyen boylamsal araştırmalar yürütülebilir. Mevcut araştırma kapsamında geliştirilen Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği kısa formu, kişilerarası bağımlılık eğiliminin tespit edilmesini kolaylaştıracağı için ruh sağlığı profesyonelleri, danışanlarına yapacakları müdahaleler (bireysel veya grupla) öncesi ve sonrasında bu kısa formu uygulayabilirler. Müdahale öncesi kısa formun uygulanması, psikolojik danışmanların danışanların kişilerarası bağımlılık eğilimlerini azaltmaya yönelik müdahale içeriklerini oluşturmalarını da kolaylaştırabilir. Müdahale sonrası kısa formun uygulanması ise psikolojik müdahalenin kişilerarası bağımlılık üzerindeki etkisini test etmeyi sağlayabilir. Kişilerarası ilişkilerdeki rolü nedeniyle kişilerarası bağımlılığa yönelik ilgilinin ülkemizde arttığı göz önünde bulundurulduğunda, mevcut çalışma kapsamında geliştirilen kısa formun hem araştırmacılar hem de ruh sağlığı profesyonelleri tarafından ekonomik olduğu için daha fazla tercih edileceği düşünülmektedir.

Katkı Beyanı Oranı

Araştırmaya tüm yazarlar eşit oranda katkı sunmuştur.

Kaynakça

- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.44.4.709>
- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child development*, 969-1025. <https://doi.org/10.2307/1127008>
- Akın, A., Raba, S., Rada, S., Yılmaz, S., & Demirbacak, H. Ş. (2016). Kişiler Arası Bağımlılık Ölçeği'nin 6 maddelik formu'nun Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *V. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 85.
- Allen, B., & Lauterbach, D. (2007). Personality characteristics of adult survivors of childhood trauma. *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of The International Society for Traumatic Stress Studies*, 20(4), 587-595. <https://doi.org/10.1002/jts.20195>

- Alonso-Arbiol, I., Shaver, P. R., & Yárnoz, S. (2002). Insecure attachment, gender roles, and interpersonal dependency in the Basque Country. *Personal relationships*, 9(4), 479-490. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00030>
- Anike, R. U. (2022) Relationship between Parental Attachment and Interpersonal Dependency among Adolescents. *RUJMASS*, 8 (1), 124-132.
- Avcı Çayır, G., & Kalkan, M. (2018). The effect of interpersonal dependency tendency on interpersonal cognitive distortions on youths. *Journal of Human behavior in the social environment*, 28(6), 771-786. <https://doi.org/10.1080/10911359.2018.1458681>
- Aydemir, Ö. ve Köroğlu, E. (2006). Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler. Hekimler Yayın Birliği.
- Berry, K., Barrowclough, C., & Wearden, A. (2008). Attachment theory: a framework for understanding symptoms and interpersonal relationships in psychosis. *Behaviour research and therapy*, 46(12), 1275-1282. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2008.08.009>
- Bester, G. (2019). Stress experienced by adolescents in school: The importance of personality and interpersonal relationships. *Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 31(1), 25-37. <https://doi.org/10.2989/17280583.2019.1580586>
- Beutel, M. E., Klein, E. M., Brähler, E., Reiner, I., Jünger, C., Michal, M., ... & Tibubos, A. N. (2017). Loneliness in the general population: prevalence, determinants and relations to mental health. *BMC psychiatry*, 17(1), 1-7. <https://doi.org/10.1186/s12888-017-1262-x>
- Blanchard, M. P., Jowers, C. E., Huprich, S. K., Porcerelli, J., Haggerty, G., & Siefert, C. (2022). Assessing the Impact of Relationship Profile Test Scores, Self-Identified Ethnic Group, and Gender on Adult Attachment Style. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 210(11), 838-849. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000001539>
- Blatt, S. J., D'Afflitti, J. P., & Quinlan, D. M. (1976). Depressive experiences questionnaire. *Journal of Abnormal Psychology*.
- Blatt, S. J., Zohar, A. H., Quinlan, D. M., Zuroff, D. C., & Mongrain, M. (1995). Subscales within the dependency factor of the Depressive Experiences Questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 64(2), 319-339.
- Bornstein, R.F., Krukonis, A.B., Manning, K.A., Mastrosimone, C.C. ve Rossner, S.C. (1993). Interpersonal dependency and health service utilization in a college student sample. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 12, 262-279. <https://doi.org/10.1521/jscp.1993.12.3.262>
- Bornstein, R. F. (2005). Interpersonal dependency in child abuse perpetrators and victims: A meta analytic review. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27, 67-76. <https://doi.org/10.1007/s-10862-005-5381-1>

- Bornstein, R. F. (2011). An interactionist perspective on interpersonal dependency. *Current Directions in Psychological Science*, 20(2), 124-128. <https://doi.org/10.1177/0963721411403121>
- Bornstein, R. F. (2012). From dysfunction to adaptation: An interactionist model of dependency. *Annual Review of Clinical Psychology*, 8, 291-316. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032511-143058>
- Bornstein, R. F., Languirand, M. A., Geiselman, K. J., Creighton, J. A., West, M. A., Gallagher, H. A., & Eisenhart, E. A. (2003). Construct validity of the Relationship Profile Test: A self-report measure of dependency-detachment. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 64-74. https://doi.org/10.1207/S15327752JPA8001_15
- Bornstein, R. F., & O'Neill, R. M. (2000). Dependency and suicidality in psychiatric inpatients. *Journal of Clinical Psychology*, 56(4), 463-473.
- Bornstein, R. F., Porcerelli, J. H., Huprich, S. K., & Markova, T. (2009). Construct validity of the Relationship Profile Test: Correlates of overdependence, detachment, and healthy dependency in low income urban women seeking medical services. *Journal of Personality Assessment*, 91(6), 537-544. <https://doi.org/10.1080/00223890903228406>
- Bornstein, R. F., Porcerelli, J. H., & Jones, J. R. (2023). Dependency, Detachment, and Health Related Behavior in Adult Primary Care Patients. *Journal of clinical psychology in medical settings*, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s10880-023-09943-7>
- Bornstein, R. F., & Thomson, S. M. (2023). Intrapersonal dynamics of closeness versus distance: Qualities of the self-concept distinguish destructive overdependence, dysfunctional detachment, and healthy dependency. *Journal of Clinical Psychology*. <https://doi.org/10.1002/jclp.23611>
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664.
- Brassard, A., Lussier, Y., & Shaver, P. R. (2009). Attachment, perceived conflict, and couple satisfaction: Test of a mediational dyadic model. *Family Relations*, 58(5), 634-646.
- Brewer, G., & Olive, N. (2014). Depression in men and women: Relative rank, interpersonal dependency, and risk-taking. *Evolutionary behavioral sciences*, 8(3), 142. <https://doi.org/10.1037/h0097761>
- Buttell, F., Muldoon, J., & Carney, M. (2005). An application of attachment theory to court mandated batterers. *Journal of Family Violence*, 20, 211-217. <https://doi.org/10.1007/s10896-005-5984-z>
- Buttell, F. P., & Jones, C. (2001). Interpersonal dependency among court-ordered domestic violence offenders: A descriptive analysis. *Journal of Family Violence*, 16, 375-384.

- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Kahveci, Ö., & Demirel, F. (2004). Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 207-239.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Yedinci baskı, Pegem yayıncılık.
- Can, A. (2022). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (10. baskı). Pegem Akademi.
- Candel, O. S., & Turliuc, M. N. (2019). Insecure attachment and relationship satisfaction: A meta analysis of actor and partner associations. *Personality and Individual Differences*, 147, 190-199. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.04.037>
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>
- Cronbach, L. J., & Shavelson, J. R. (2004). My current thoughts on coefficient alpha and successor procedures. *Educational and Psychological Measurement*, 64, 391-418. <https://doi.org/10.1177/0013164404266386>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dağ, İ. (1991). Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)'nin Üniversite Öğrencileri için Güvenirliği ve Geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2 (1), 5-12.
- Deitchman, A. M. (2020). *Interpersonal Dependency and Depression: A Meta-Analytic Review* (Doctoral dissertation, Adelphi University).
- Derogatis, L. R., & Cleary, P. A. (1977). Confirmation of the dimensional structure of the SCL-90: A study in construct validation. *Journal of clinical psychology*, 33(4), 981-989. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(197710\)33:4<981::AID-JCLP2270330412>3.0.CO;2-0](https://doi.org/10.1002/1097-4679(197710)33:4<981::AID-JCLP2270330412>3.0.CO;2-0)
- Ducharme, J., Doyle, A. B., & Markiewicz, D. (2002). Attachment security with mother and father: Associations with adolescents' reports of interpersonal behavior with parents andpeers. *Journal of Social and Personal relationships*, 19(2), 203-231. <https://doi.org/10.1177/0265407502192003>
- Erikson, E. H., (1984). *İnsanın sekiz çağı*. (Çev. Üstün, T. B., & Şar, V.). Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Franche, R. L., & Dobson, K. (1992). Self-criticism and interpersonal dependency as vulnerability factors to depression. *Cognitive Therapy and Research*, 16, 419-435.

- Heinrich, L. M., & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical psychology review*, 26(6), 695-718. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.04.002>
- Hirschfeld, R. M. A., Klerman, G. L., Gough, H. G., Barrett, J., Korchin, S. J., & Chodoff, P. (1977). A measure of interpersonal dependency. *Journal of Personality Assessment*, 41(6), 610-618. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4106_6
- Huprich, S., Rosen, A., & Kiss, A. (2013). Manifestations of interpersonal dependency and depressive subtypes in outpatient psychotherapy patients. *Personality and Mental Health*, 7(3), 223-232. <https://doi.org/10.1002/pmh.1222>
- Iancu, I., Bodner, E., & Ben-Zion, I. Z. (2015). Self esteem, dependency, self-efficacy and self criticism in social anxiety disorder. *Comprehensive psychiatry*, 58, 165-171. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2014.11.018>
- Jackson, D. L., Gillaspay, J. A., & Purc-Stephenson, R. (2009). Reporting practices in confirmatory factor analysis: An overview and some recommendations. *Psychological Methods*, 14(1), 6-23. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0014694>
- Johnson, S. M. (2019). Attachment theory. *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*, 169-177.
- Kane, F. A., & Bornstein, R. F. (2018). Unhealthy dependency in victims and perpetrators of child maltreatment: A meta-analytic review. *Journal of clinical psychology*, 74(6), 867-882. <https://doi.org/10.1002/jclp.22550>
- Kane, F. A., & Bornstein, R. F. (2019). Does interpersonal dependency affect therapeutic outcome? A meta-analytic review. *Personality and mental health*, 13(4), 215-229. <https://doi.org/10.1002/pmh.1463>
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 21. Basım Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, S. K., & Dirlik, E. M. (2016). geçerlik kavramının tarihsel gelişimi ve güvenirlikte en çok tercih edilen yöntem: cronbach alfa katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1865-1879.
- Koğar, H. (2020). Kısa Form Geliştirme: Yöntemler, Öneriler ve İncelemeler. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 11(3), 302-310. <https://doi.org/10.21031/epod.739548>
- Laxmi, A. V., & Kadapatti, M. (2012). Analysis of parenting styles and interpersonal relationship among adolescents. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2(8), 1-5.
- Li, T., & Chan, D. K. S. (2012). How anxious and avoidant attachment affect romantic relationship quality differently: A meta-analytic review. *European journal of social psychology*, 42(4), 406-419. <https://doi.org/10.1002/ejsp.1842>

- Maggiori, C., Rossier, J., & Savickas, M. L. (2017). Career adapt-abilities scale–short form (CAAS-SF) construction and validation. *Journal of career assessment*, 25(2), 312-325. <https://doi.org/10.1177/1069072714565856>
- McClintock, A. S., & Anderson, T. (2015). The application of mindfulness for interpersonal dependency: Effects of a brief intervention. *Mindfulness*, 6 (2), 243–252. <https://doi.org/10.1007/s12671-013-0253-3>
- McClintock, A. S., McCarrick, S. M., Anderson, T., Himawan, L., & Hirschfeld, R. (2017). Development and validation of a six-item version of the Interpersonal Dependency Inventory. *Assessment*, 24(3), 360-370. <https://doi.org/10.1177/1073191115605178>
- Meriac, J. P., Woehr, D. J., Gorman, C. A., & Thomas, A. L. (2013). Development and validation of a short form for the multidimensional work ethic profile. *Journal of Vocational Behavior*, 82(3), 155-164. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2013.01.007>
- Nenkov, G. Y., Morrin, M., Ward, A., Schwartz, B., & Hulland, J. (2008). A short form of the Maximization Scale: Factor structure, reliability and validity studies. *Judgment and Decision making*, 3(5), 371-388. <https://doi.org/10.1017/S1930297500000395>
- Nuns, N., & Loas, G. (2005). Interpersonal dependency in suicide attempters. *Psychopathology*, 38(3), 140-143. <https://doi.org/10.1159/000085846>
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M., & Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Oflazoğlu Güzelşeme, H. (2023). *Evlü kadınların evlilik doyumlarının toplumsal cinsiyet rolleri, kişilerarası bağımlılık düzeyleri ve demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Overholser, J. C. (1997). Treatment of excessive interpersonal dependency: A cognitive behavioral model. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 27(4), 283-301.
- Paetzold, R. L., Rholes, W. S., & Kohn, J. L. (2015). Disorganized attachment in adulthood: Theory, measurement, and implications for romantic relationships. *Review of General Psychology*, 19(2), 146-156. <https://doi.org/10.1037/gpr0000042>
- Porcerelli, J. H., Bornstein, R. F., Markova, T., & Huprich, S. K. (2009). Physical health correlates of pathological and healthy dependency in urban women. *The Journal of nervous and mental disease*, 197(10), 761-765. <https://doi.org/10.1097/NMD.0b013e3181b97bbe>
- Pritchard, M. E., & Yalch, K. L. (2009). Relationships among loneliness, interpersonal dependency, and disordered eating in young adults. *Personality and Individual Differences*, 46(3), 341-346. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.10.027>

- Rusby, J. S., Harris, J. M., & Tasker, F. (2013). Female interpersonal dependency: genetic and environmental components and its relationship to depression as a function of age. *Aging & mental health*, 17(8), 1044-1051. <https://doi.org/10.1080/13607863.2013.807421>
- Savaşır, I. ve Şahin, N.H. (1997). Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Shahar, G. (2008). What measure of interpersonal dependency predicts changes in social support?. *Journal of Personality Assessment*, 90(1), 61-65. <https://doi.org/10.1080/00223890701693751>
- Shlien, R. K. (2000). *The multidimensional interpersonal dependency inventory* (Doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University).
- Siegel, A., Levin, Y., & Solomon, Z. (2019). The role of attachment of each partner on marital adjustment. *Journal of Family Issues*, 40(4), 415-434. <https://doi.org/10.1177/0192513X18812005>
- Simmons, B. L., Gooty, J., Nelson, D. L., & Little, L. M. (2009). Secure attachment: Implications for hope, trust, burnout, and performance. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 30(2), 233-247. <https://doi.org/10.1002/job.585>
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 971.
- Simpson, J. A., Collins, W. A., Tran, S., & Haydon, K. C. (2007). Attachment and the experience and expression of emotions in romantic relationships: a developmental perspective. *Journal of personality and social psychology*, 92(2), 355. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.92.2.355>
- Solmaz, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinde kişiler arası bağımlılık düzeyleri ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sroufe, L. A. (2000). Early relationships and the development of children. *Infant mental health journal*, 21(1-2), 67-74.
- Stanton, J. M., Sinar, E. F., Balzer, W. K., & Smith, P. C. (2002). Issues and strategies for reducing the length of self-report scales. *Personnel Psychology*, 55(1), 167-194. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2002.tb00108.x>
- Stendler, C. B. (1954). Possible causes of overdependency in young children. *Child Development*, 125-146. <https://doi.org/10.2307/1126162>

- Stewart, S. H., Knize, K., & Pihl, R. O. (1992). Anxiety sensitivity and dependency in clinical and non clinical panickers and controls. *Journal of Anxiety Disorders*, 6(2), 119-131. [https://doi.org/10.1016/0887-6185\(92\)90011-U](https://doi.org/10.1016/0887-6185(92)90011-U)
- Şahin, N.(1994). Psikoloji araştırmalarında ölçek kullanımı. *Türk psikoloji dergisi*, 9 (33), 19-26.
- Takagishi, Y., Sakata, M., & Kitamura, T. (2011). Effects of self-esteem on state and trait components of interpersonal dependency and depression in the workplace. *Journal of Clinical Psychology*, 67(9), 918-926. <https://doi.org/10.1002/jclp.20815>
- Tolan, Ö. Ç., & Tümer, S. B. (2023). Çocukluk Çağı Travmaları ile Kişilerarası Bağımlılık Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Aracı Rolü/Difficulty in Emotion Regulation as a Mediator between Childhood Traumas and Interpersonal Dependency. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 31-49.
- Ulusoy, Y. (2010). *Kişiler Arası Bağımlılık Ölçeğinin (Interpersonal Dependency Inventory) Uyarlama Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ulusoy, Y., & Durmuş, E. (2011). Kişilerarası bağımlılık eğiliminin beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 1-21.
- Valor-Segura, I., Expósito, F., Moya, M., & Kluwer, E. (2014). Don't leave me: The effect of dependency and emotions in relationship conflict. *Journal of Applied Social Psychology*, 44(9), 579-587. <https://doi.org/10.1111/jasp.12250>
- Van der Zee, K., Van Oudenhoven, J. P., Ponterotto, J. G., & Fietzer, A. W. (2013). Multicultural Personality Questionnaire: Development of a short form. *Journal of personalityassessment*, 95(1), 118-124. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.718302>
- Wigman, S. A., Graham-Kevan, N., & Archer, J. (2008). Investigating sub-groups of harassers: The roles of attachment, dependency, jealousy and aggression. *Journal of Family Violence*, 23, 557-568. <https://doi.org/10.1007/s10896-008-9171-x>
- Winner, N. A. (2019). *Overparenting and young adult narcissism: Psychological control and interpersonal dependency as mediators* (Doctoral dissertation, The University of Southern Mississippi).
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe yönelik tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(36), 59-75.
- Zheng, M., Guo, X., Chen, Z., Deng, J., & Hu, M. (2023). Association between interpersonal relations and anxiety, depression symptoms, and suicidal ideation among middle school students. *Frontiers in public health*, 11, 1053341. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1053341>

Zimmermann, P. (2004). Attachment representations and characteristics of friendship relations during adolescence. *Journal of experimental child psychology*, 88(1), 83-101. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2004.02.002>